

Balūwa ka Yakobo

Likpɔmuka la mambwa

Yakobo nɔ ukpikilya batɔ basi ko Kunzi niɔ bomisikono ka ɔbili balūwa yi nimɔ. Wina sɛ, Yakobo a ndi matɔ wa ibiba luga ka bakilisito ka Yelusalema. Bɔpupa ndi na Yeso mɔma mumoti. Luga ka batɔ bi niɔ ukpilya ndi balūwa yi nimɔ, bɛmoti-bɛmoti babikyaga ndi bɛ bobinikyononi, luki limoti yigya kabɔ kegɔ ndi kowonisilo yi. Kinili, akaɔbikya bɛ baya akpakyanaga na yigya yanza.

Yakobo ukana ndi bɛ kɔ ka batɔ bi niɔ babinikyana ndi bɔ, batɔ ba yangya bikaga ndi kaigyogiso kyɛ batɔ ba mukumbo bikaga ndi kayibiba. Kinili, ɔbikya ndi batɔ ba mukumbo bɛ bakikonitogɔ ka yigya abɛ batɔ ba litombɔ li nili, busingyogito batɔ ba yangya. Ƴbikya bata bɛ banyiki mosooni, bakikonitogɔ na lisasɔ lapɔ. Batɔ niɔ babinikyana bokwononi kagya bongbinga basi bunza aka mɔɔngɔni bɛyɔ mɔbiso abikyaga mino.

Makpɔmuka mi nimo balūwa yi nimɔ obungusyogo ko bulya ka bakilisito ka mulibo nima: kosingyono, kalɔmbyana na kaumigiso batɔ niɔ bobungaga ndi ko pisi ya lingɔnɔ.

Yigbananaga ya kitabɔ ka Yakobo niyi:

Yuuso 1:1

Baya na yimibo 1:2-18

Kaɔkana likpɔmuka ko Kunzi na kagya bɛyɔ
likpɔmuka li niɔ abikyaga mino 1:19-27

Takukonitogu bambanzu na mulili 2:1-13

Baya, na yigya yanza 2:14-26

Yimibo, na manzina 3:1-18

Sipananiso sa obili kegū yanza 4:1-5:6

Kaiko na limbengi linda, na malamba 5:7-20

¹ Imi Yakobo, musunzu ko Kunzi na ka Mombukwono-dosu Yeso-Kilisito, numuusogito livananza ko Kunzi nilo a limisikono ka obili wasi.

Baya na yimibo

² Bamamaki, gwoni magyagya ngbingo yi nino mo mino kabangana na bukpeki-kpeki dididi,

³ kye makaiba ambe baya kunu kiko yakamaga ko ngbingo wa bukpeki-kpeki, amapa kuwa limbengi linda.

⁴ Luki limoti, okwononi be limbengi linda kunu agyi ligubo kadwe ka mulibo iba wikoni batu bakamaga ka lingunu, kani likpumuka gutugu limoti aka kamubwigu.

⁵ Mumbanzu kiki na yimibo luga kunu, akungi Kunzi, apatu. A beyo, Kunzi upaga batu basi na limbengi limoti, na sipananiso.

⁶ Luki limoti, okwononi be akungi na baya ni kegū na botumo. A beyo, mutū nino akungaga na botumo ka limbengi ikaga abe limbengi lo libo lidingi nilo mbumbo oyongogo.

⁷ Ipigo ya mutū yi nino kotomononitogu be Mombukwono-dosu akwanana kapā luki,

⁸ kye a na mambengi maba, mutū muikonogo ka bopisi bayasi.

Yangya na lingama

9 Momosu wa yangya ogwi magyagya beyo Kunzi a mino kabinika kugu,

10 nino wa lingama beyo Kunzi asiso mino wasi. A beyo, mutu wa lingama ofukana ndeke abe maɔwa mo tutu.

11 Mɔni opupogo, buzu bi umiliso tonito, maɔwa apada, obuukono. A mɔdɔngɔni begoyo mutu wa lingama akitanaga ndeke mino, asa mogubo kaki.

Kapilya yigyogyiso na kubɔɔku

12 Igyagya ka mutu nino amagaga no ngu ko ngbingo wa kubɔɔku. A beyo kisulyo ka baya, bamokisya kuwa begbegbe baya bututungyo. Ika na ɔbili wa benze na benze nino Kunzi ɔwanyaga ndi batu nibo bapaga.

13 Mumbanzu kapa kagya bunye, kobikyonitogu be: «Kunzi no akɛkpama.» A beyo, mumbanzu kakwananigu kakpama Kunzi kagya bunye na Kunzi bikpe kakwananigu kakpama mumbanzu kagya bunye begoyo.

14 Luki limoti, musasa manye ka mumbanzu aka mo alutogo, agwilisa ka bunye.

15 Kumbuso yi musasa mi nimo kabedulo, atika kuwa ka bunye. Bunye bi nibo kangata goni, abukuta kuwa kukwaku.

16 Wiminyonito bamamaki bupaka, bakamubonitogu.

17 Makpamaka manzanza masi, bapere banzanza basi botukyogoku kugu wa lise, botukyogoku ko Kunzi nino agya bungbanganya ba kugu wa lise. Kigomosyonogigu, koyikonogigu, kegu na kululuko begoyo.

¹⁸ Apa ndi katipá ᵔbili pisi ka múnzina ma lingunú, βεkye tiki batú ba mambwa ka masi nimᵔ agya ndi.

Kaukana likpɔmuka ko Kunzi na kagya

¹⁹ Ibunu bamamaki niᵔo namupa kugbe, wi-boni binza ambe mutú yikaka-yikaka luga kunu okwononi kaiko bipoli-poli kaukana likpɔmuka, luki limoti ika biti kanzina, ni kegú na limbengi likudú.

²⁰ A βeyᵔ, mutú wa limbengi likudú kagyagigú likpɔmuka lo ngbingbili ko misa ko Kunzi.

²¹ Kinili, mokwononi kasa likpɔmuka lanye lasi na likpɔmuka lasi la díya. Gwini na limbengi la kisiso, múnzina nimᵔ Kunzi akuna ka mambengi kunu kye imu mᵔ akwanana kamuhukuso.

²² Makogwonitᵔgú magyagya asi kaukana aka likpɔmuka ko Kunzi, luki limoti okwononi mika kagya likpɔmuka li niᵔo. Makogyi βeyᵔ, a payaya.

²³ A βeyᵔ, mumbanzú kika ni anukanaga likpɔmuka ko Kunzi kani kegú kagya yi, ika mᵔdᵔngᵔni abe mumbanzú kibimya ka nelaga, imina βeyᵔ o mino.

²⁴ Kumbuso iyi kaimina, aga, abúsala bigala βeyᵔ ikani o bi mino.

²⁵ Luki limoti, mutú ninᵔo akpimaga mutú manza masi nimᵔo atipága kulikanaga ka busunzu, igwinonogo na imu ka lingunú. Kogwogigú magyagya asi kaukanaka aka, kumbuso yi abúsala, luki limoti agyigyilyagatú. A βeyᵔ, mutú yi ninᵔo ika na bubunga ka masi nimᵔo ika kagya.

²⁶ Mumbanzu kika kasima be a mutu ko Kunzi walingunu, kani kokondiligu lisasu kaki, akaitambya payaya. Baya kaki ika ya payaya.

²⁷ Baya yanza na ya lingunu niyo Kunzi apaga niyi: Kabinika buti ka bokwino na bowoko ka igyogyisa kabu, na kanyika yigya yanye ya obili.

2

Makakonitogu mumbanzu na mulili

¹ Ifunu bamamaki nibo mobisa baya kunu ka Mombukwono-dosu wa ibiba beyo ka Yeso-Kilisito, makakonitogu mumbanzu na mulili.

² Mutu bemoti wa mukumbo nino wakimokisyogo botu bayanzanza na pete ya olo kogulya ku mo mino bumumukana ka malumba, kumbuso yi mutu wagogo nino wakimokisyo benzanza ogulya goni,

³ makabibiso nino a wakimokisyaga binza, mabikya be: «Ba, dawiki ka pa yanza wanu,» mabikya nino wa yangya be: «Wamaga kuu», ikani «Wika wasi buwobi na magu kami,»

⁴ kika kani makagya beyo, makegu kaumina bambanzu mudongoni. Makako likrumuka na tamanaga yangya.

⁵ Hukononi, bamamaki bupaka, Kunzi no upunaga batu ba yangya ba obili yi nimu kaiko batu ba lingama ka baya, iba binisi na bungama nibo uwanyaga ndi batu nibo bapaga.

⁶ Luki limoti, ma ifunu kaumina batu ba yangya payaya! Kegu mbeyi batu ba mukumbo bo bamugyogyisogo, banamugwisiso?

⁷ Ibu bo banzinaga yanyenye no lino lanza nilo Kunzi amupá.

⁸ A beyo, kika kani makagya mutuu ma Bungama ko Kunzi beyo Mofiso abikya mino be: «Mupa bengeni beyo aka yo wipaga mino iwe mombukwana-daki yi», makagya binza.

⁹ Luki limoti, makiko kaukogo bambanzu na malili, makagya bunye. A beyo, mutuu amubisatu na mungimbo kye makegu kagyigyilya yi.

¹⁰ Kye mumbanzu kagya mutuu masi, luki limoti ofuna mumoti, iba ofunini mogoogo masi.

¹¹ A beyo, Kunzi yi nino goni no abikya be: «Wakosyonitogu na muko ikani mbunya bengeni», abikyatatu goni be: «Wakamwonitogu mumbanzu.» Kinili wakosyi gutugu na muko ikani mbunya bengeni, luki limoti wamwo mumbanzu, wobunini asi mutuu aka.

¹² Nzinogoni, manigyigyilya abe batu bi nibo mutuu usombisa ndeke. Mutuu mi nimo mo apaga kulikanaga.

¹³ A beyo, Kunzi kikigu ndeke no kumbu wa ika ndeke mino kako mungimbo ka nino kuminilyagigu bengeni kumbu. Luki limoti, nino ikaga no kumbu, Kunzi kamakyigu ndeke ka mungimbo.

Baya kiki na yigyigyilya iba a yikwo

¹⁴ Ibunu bamamaki, a na izangia tino mumbanzu kabikya be: «Na na baya» kani kegu kowonisilo pisi ka yigyigyilya? Baya yi akwananatu kahukusogo? Haaa!

15 Kika kani momonu mukilisito a wakangya ka botu ikani ka malili,

16 ika na izangiya tino kabikya ɓe: «Winda ɓinza, wimokisyaga ɓinza, wikuto» kani wakapígu tumatu nito o mino wakangya?

17 Baya a mɔɔngɔni ɓegɛyo: kiko asi iyu aka kani kegɔ na igyigyilyo yi, iba a ikwo.

18 Luki limoti mutɔ wagogo kabikya ɓe: «Iwe wa na baya, imi na na yigyigyilya yanza», nasikisya ambe: «Iwoniso ɓeyo baya kakɔ akwanana mino kaiko kani kegɔ na yigyigyilyo yi. Imi nuwonisa kɔwa baya kami pisi ka yigyigyilya.»

19 Woboilyoni ɓe Kunzi a ɓemoti? A ɓinza! Babili ɓabailya ɓu ɓegɛyo, ɓanaguguma ɓikpwukpwukpu na kɔɓangakɔ.

20 Ngingi muna! Wakapa kaina asi likingyosi aka ɓingbanganya ɓe baya kiki na yigyigyilya, iba a yikwo?

21 Kunzi ava mbeyi ndi titosu ɓeyo ka Abalahamu abe mutɔ wongbingbili ko pisi tino? Ko bulyo ya yigyigyilya kaki kye apá ndi mikaki ɓeyo ka Isaka abe apere ka gbogbo.

22 Winini kɔ baya kaki amatikana ndi mino na yigyigyilya? Abalahamu inisana ndi ɓe a na baya yapu pisi ka yigyigyilya kaki.

23 Kinili Mobiso italyana ɓe: «Abalahamu abailya ndi Kunzi. Ko pisi ya baya yi niyo, Kunzi ava ndi mutɔ wongbingbili, amaka ndi ɓe wai.»

24 Minini, mumbanzu ikaga mutɔ wongbingbili ko misa ko Kunzi ko bulya yigyigyilya kaki, kegɔ asi ko bulya baya aka.

25 A mɔɔngɔni goni abe afanda nino ina ndi

ƒe Laaba. Kunzi amina ndi mutɔ wongbingbili pisi ka yigyigyilya kaki kye utilya ndi fomikya-bezaleli bi niɔ ɔtika ndi, umigisa ndi ko pisi yagɔɔ.

²⁶ A ɔeyɔ, mɔɔngɔni ɔegɔyɔ, nzɔyi kiki na limbengi, iba a ikwo. Na baya kiki na yigyigyilya, iba a ikwo gɔni.

3

Tobuulyini lisasɔ

¹ Bamamaki, ɔatɔ ɔudingi luga kunu ɔakikonitɔgɔ na mɔsasa kaiko ɔowonisilo. A ɔeyɔ, makaiba ɔinza ɔe ngbanga kusu ka ɔowonisilo ika ndeke mutɔla kugbe kaɔkitaga ɔatɔ ɔagɔɔ.

² Tagyaga ɔunye na ɔopisi dididi. Mɔmbanzɔ kogwogi pisi ka mɔnzina kaki, iba a mutɔ walingunɔ, ninɔ akwanana kobuulyogo nzɔyi kaki yasi.

³ Tɔkandilagatɔ ɔanyama niɔ ɔina ɔe ɔafalasi nɔkɔ na ɔasinga kye ɔiki katimɔkana, tanuluto kɔ tiko mino kapa.

⁴ Tovini mbeyi likingyosi la ɔabato. Ba ɔakpɔkpɔ, ovivi warɔ anutundulo. Luki limoti ɔunanaga na mikyo luki mɔkedɔ aka abe ambɔ, ɔanaga kɔ kwa kɔ sɔfele ika mino kapa.

⁵ A ɔegɔyɔ, lisasɔ a luki likedɔ kugbe ka nzɔyi, luki limoti opupisaga makpɔmɔka makpɔkpɔ.

Winoni mbeyi ɔeyɔ mikya-likalɔ lo ɔbuku agbɔndaga mino tutu yidingi!

⁶ A ɔeyɔ, lisasɔ a abe buku, otuma ɔunye. A libaba la nzɔyi niɔ aɔtaga ɔbili kusu wasi.

Agbundaga ɔbili kusu katukya ka yibukuta adwe ka kukwaku na buku nibo otukyogoku ka libye lo buku.

⁷ Mumbanzu akwanana kausiso banyama bo tutu, bombu, banyama nibo bolutikonogo ikani bosu, banamakana. Mutu yi nino usisogo busiso.

⁸ Luki limoti, kegu na mumbanzu gutugu bemoti aka nino akwanana kakandila lisasu. A luki litula, kapiligu, otumini na lingangi nilo amwogo.

⁹ Tabibisaga Mombukwono-dosu, Obosu na lisasu, luki limoti tugbangaga bata nolu goni bambanzu nibo Kunzi ugya ndi ka likingyosi kaki.

¹⁰ Manzina mu bibiso na nimo ma mogbongoni opupaga ka manoku mimoti aka. Kokwononigu be iki beyo bamamaki.

¹¹ Kegu na likpakpa gutugu limoti aka nilo opupisaga libo lade na nilo lozyo ka liko limoti.

¹² Bamamaki, bugo kabukutagigu manga, buvuka kabukutagigu ndimo. Likpakpa lo libo la liniko kakwananigu kopupiso libo lade.

Yimibo niyo otukyoku kugu wa lisyε

¹³ Mutu wa yimibo ikani mutu wa bugegele a tu luga kunu? Owonisi neki pisi ka yigyigyilya yanza, niyo akagya na limbengi la kisiso na yimibo.

¹⁴ Luki limoti makika na imi, na musasa ma kukitaga bengeni, makibibonitogu. Makoiti-sonito kuboboku abe linganu.

¹⁵ Inguo ya yimibo yi niyo kotukyogikugu kugu wa lisyε, a yimibo ya ɔbili yi nima, yimibo ya nzayi, yimibo yi otukyogoku ka Mumuyoniso.

¹⁶ A beyo, bambanzu bakika na imi na musasa kaukitaga bengeri, yigya yanye na bunye dididi ikaga wa.

¹⁷ Yimibo ya kugu wa lisyé a mbeyi iyu bitu, kumbuso yi a na maziyo, yawese na iziyo, yitumo no kumbu, anabukuta yigyigilya yanzanza. Kukogigu iyu bambanzu na mulili, kegu na kuboboku begyo.

¹⁸ Batu nibo bapaga maziyo, bakunaga maziyo luga ka bambanzu, na masolo mi nimo bobuulyogo ni yigya yogbingbili.

4

Kapa obili, wika mumuyoniso ko Kunzi

¹ Langa, ipumbu akopupoku luga kunu no pisi tino? Akopupoku pisi ka musasa manye nimo akaulanana kuso kunu.

² Ma na musasa ma tumatu, luki limoti makegu no pisi kainiso notu, mikaga kuwa bakitulya kaumwo bambanzu. Ma na musasa mo luki, luki limoti makakwananigu kainiso nolu. Mapungaga kuwa wa ipumbu na ulanana luga kunu. Makakwananigu kainiso na nilo makapa kye ma kegu kakunga Kunzi.

³ Makakunga gutugu, makinisigu no luki li nilo kye tamanaga kunu ikaga yanye. Makungaga ko bulya yimosiyo musasa manye kunu.

⁴ Ibunu batu banye bana! Makibogigu se ambe wakapa obili, wika mumuyoniso ko Kunzi? Nino apa kako limbida na obili, ika kuwa mumuyoniso ko Kunzi.

⁵ Makinonitogũ abe Mobiso ko Kunzi abikya payaya be: «Kunzi ikaga na imi ko bulya limbengi nilo obiso kuso kusu!»

⁶ Luki limoti, Kunzi atidukilyoni bũbũnga budingi kye Mobiso akabikya be: «Kunzi ulananaga na batũ ba kibinika, luki limoti udukilyaga batũ ba kisiso bũbũnga.»

⁷ Gyoni neki mutũ ko Kunzi. Gyoni dongoso na mumuyoniso, amupikitatu byi.

⁸ Mukpudoniku Kunzi, amukpudokuto goni ibunu. Wisukusoni maboko, ibunu batũ banye, bũfisoni mabengi, ibunu batũ ba kaboboko.

⁹ Lyoni kumbu, magama, migama! Butoo kunu iiti mugamu, igyagya kunu iita kumbu.

¹⁰ Wisisoni kambwa ko Mombukwono-dosu, amubinikatu.

Wakikonitogũ zozĩ ka mũmbanzũ

¹¹ Bamamaki, makonzinyonogonitogũ yanyenye luga kunu. Mutũ nino anzinilyaga mamaki yanyenye, ikani kasombiso, anzinaga yanye ka mutũ ko Kunzi, anosombiso mutũ mi nimo. Wakosombiso mutũ, wakegũ bata mutũ yi nino agyaga mutũ, wa kũwa abe zozĩ.

¹² Kunzi mukaka no obisa ndi mutũ, iyi goni no a zozĩ, iyi mukaka no akwanana kohukuso ikani kamwo. Wakaiwa abe wani, iwe nino wa zozĩ ka mutũ wagogo?

Wakikonitogũ mutũ wa kibinika

¹³ Imukononi mbiya wanũ, ibunu nibo mabikyaga be: «Na lisyẽ nili ikani na bũgala,

taga banu ka gudfu sipakala, tagya ku syangasu simoti, tagaba magabu, tiniso no buyi.»

¹⁴ Makibigu ikani obili kunu ika na bugala bunu! A beyo, ma abe muki payaya, nimo inisogo ko ngbinga mukede, kumbuso yi olimiko.

¹⁵ Okwononi yipere kabikyaga be: «Mombukwono-dosu kapa, tikatu baruru, tagya banu makpamuka dididi.»

¹⁶ Luki limoti, mbiya wanu, ma bakibinika, manibiba. Inguo ya yibinika yi niyo kegū yanza.

¹⁷ A beyo, nino ibaga kagya likpamuka lanza ni kegū kagya, imakyaga ka bunye.

5

Kumbu ka batu ba lingama

¹ Imukononi mbiya wanu, ifunu batu ba lingama! Gomononi, mapamikanaga ko bulya kumbu niyo amutakanya ndeke!

² Lingama kunu opuni, batatu bolyini botu kunu.

³ Olo na fiza kunu ogwini nzuma. Nzuma yi niyo yo amusungulya ndeke, amulya nzuyi abe buku kamusumbo ni ibu. Mimumulyoni lingama la lisyē la mupipilo.

⁴ Makukalyagigu batu nibo bikaga kagya mogubo ka botiko kunu. Hukononi ku bo mino kayigama. Yigama kabu odwini ka motili ko Kunzi, Mombukwana ngu yasi.

⁵ Obili kunu kunu ka litombu ikoni asi ko bulya kaidya nzuyi aka na magyagya. Molingogoni abe banyama nibo bukwisogo ko bulya kumwo.

⁶ Mubisoni batu nibo bakegu na likpamuka ka makombu, mumwisiso ni bakegu na ibunu na mu mapu.

Kaiko na limbengi linda ni manalumba

⁷ Bamamaki, wikoni na limbengi linda kadwe ku kwa ku Mombukwono-dosu igoku ndeke mino. Winoni mbeyi beyo mudima botiko ikaga mino na limbengi linda kabundaga lisyε nilo masolo angata mino. Abundilaga mbwayi ya mambwa na niyo ya mulibo na limbengi linda.

⁸ Ibunu, wikoni na limbengi linda goni. Wisulyoni kye yigoku ka Mombukwono-dosu a kuwa buwobi.

⁹ Bamamaki, makonzinilyonogonito yanyenyε, iba Kunzi kamubisonito na mungimbo. Zozi a kuwa wa kamaga ka mupumi, a buwobi kogulyo!

¹⁰ Bamamaki, hutomononi bogyalandu nibo banzinaga ndi ko lino ko Kunzi. Wikoni na limbengi linda ka yigyogyiso abε ibu.

¹¹ Tamakaga ambe batu ba magyagya kye bokibyatε ndi. Mukanagatu goni bibu ya limbengi linda ka Yobu beyo igyogyisa ndi mino na mibatε bubunga nibo Mombukwono-dosu adukilya ndi ka mulibo. A beyo, Mombukwono-dosu a mutumo na kumbu na bunza.

¹² Kugbe wa niyo, bamamaki, makokogonitogu silika ko lino la kugu wa lisyε, ikani ka nilo la obili, gutugu ko lino lo luki lagogo aka. Makabailyaga be «Iyo» ika «Iyo» aka, makanganyaga be «Haaa» ika «Haaa» aka goni, iba Kunzi kamubisonito na mungimbo.

¹³ Mumbanzu kika ka yigyogyiso luga kunu, alambi. Kika na magyagya, imbili.

¹⁴ Mumbanzu kika no kolofu, umaki bazee ba kanisa, balumbilya, bagbodyo molingo ko lina ka Mombukwono-dosu.

¹⁵ Malumba nimo ma baya mo, akwanana kahukuso mutu wo kolofu. Mombukwono-dosu amigisya ngu. Kagyo bi bunye, Kunzi apilya.

¹⁶ Twogoni bunye luga kunu, manalumbilyana iba minisi na muhukuso. Malumba ka mutu wongbingbili ikaga no ngu kugbe.

¹⁷ Iliya a ndi mumbanzu mufongoni abe ifusu goni. Alumba ndi na kekele be mbwayi kolukonitogu. Igyonosa ndi beyo aka yo ka byanga bisaa na batimba madia.

¹⁸ Kumbuso yi, igilya ndi bata kalumba, mbwayi aluka ndi kotukyoku kugu wa lisy, litombu apa masolo.

¹⁹ Bamamaki, mutu bemoti luga kunu, kasa pisi ya lingunu, mutu wagogo amigisoku bata ko pisi yi niyo,

²⁰ wiboni ambe mutu nino anyogo mutu wa bunye ko pisi ya bunye, ohukusogo limbengi ka mutu yi nino ka kukwaku. Kunzi apilya bunye budingi.

AGUME WAMBIYA

Lika: AGUME WAMBIYA (New Testament+)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Lika

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

f796df90-b7da-5393-9b93-c756eba4e5d6